

КРУГЛИЙ СТІЛ-ДИСКУСІЯ

– Перевірити джерела фінансування УПЦ МП загалом та тих кліриків, які залишилися без своїх громад, й дослідити питання законності такого фінансування. Адже деякі «бізнесмени-благодійники» уже офіційно визнані російськими резидентами (як це сталося із А.Деркачем), деякі ще в процесі цього визнання. Такий стан справ дозволяє говорити навіть про певну «олігархізацію» цієї Церкви.

11. У найближчій перспективі, на нашу думку, МПвУ не зникне в Україні. Тут ще надто багато їх прихильників та етнічних росіян. Проте вона має повністю відповідати своїй назві – стати єпархією чи митрополією у складі Московського патріархату із чітким розумінням неможливості виконувати будь-які інші функції, окрім релігійних. Бо станом на сьогодні, це швидше політична організація із виразними релігійними особливостями, аніж релігійна організація.

Література

1. Діаспора зафіксувала роботу російських спецслужб з українськими біженцями. URL: http://ukrpohliad.org/komentari/diaspora-zafiksuvala-robotu-rosijskyh-spetssluzhb-z-ukrayinskymu-bizhentsyamy.html?fbclid=IwAR3Plh_UwRPBAihuSO0u2LRsW0dtMjdBUX30APV_jTaM53F4g1uir0Tjwv0
2. Українська діаспора звернулася до єпископів Португалії через візит представників УПЦ МП. URL: https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-diaspora/3604419-ukrainska-diaspora-zvernulasado-episkopiv-portugalii-cerez-vizit-predstavnikiv-upc-mp.html?fbclid=IwAR17GawUhRQR_PLX5fec1tEnT3sXwYipT4DQYJKghb7dPUVx2tmQqliL9yk

Юрій Срогий

аспірант кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

ДИНАМІКА ПЕРЕХОДУ ЦЕРКОВНИХ ГРОМАД ДО УПЦ КП В 2014-2021 РОКАХ

Усі нові політичні виклики, які з'явилися в Україні після 2014 року — зокрема Євромайдан, анексія Криму, окупація територій на Донбасі, кампанія дезінформації в рамках нового типу гібридної війни — сприяли загостренню рефлексії в різних соціальних та культурних факторах (зокрема релігійних) та у політичних процесах в Україні.

Релігійний чинник та його використання у сучасній гібридній війні

КРУГЛИЙ СТІЛ-ДИСКУСІЯ

Російська влада використовувала православ'я як важливий стовп концепції «Русского мира», який використовувався як важливий ідентифікаційний елемент проросійськими сепаратистами на Донбасі та в Криму. Кетрін Ваннер описує концепцію «Русского мира» як «уявну спільноту», засновану на російській мові, культурі та православ'ї, яка категорично заперечувала саму можливість існування незалежної, автономної української нації та церкви [1].

Росія активно використовувала ідею слов'янської та православної взаємності та унікальності у своїй пропагандистській війні. Дискусії щодо ролі православ'я та конфесійної прихильності в проектах формування ідентичності та державотворення активізувалися у 2018 році, коли Вселенський патріарх Варфоломій оголосив про можливість надання автокефалії Україні (реалізована у січні 2019 року). Дані соціологічних досліджень допомагають зрозуміти, чи вплинули ці події на конфесійну прихильність українських віруючих і спричинили якісь зрушення в релігійному ландшафті країни. З наведених статистик видно, що в більшості конфесій, за винятком двох основних Православних Церков, не відбулося видимих змін [2]. Спостерігалось постійне зменшення кількості прихильників УПЦ МП і зростання зв'язків з УПЦ КП. Є помітні зрушення в кількості тих, хто вибрав шляхи «просто православний», «просто християнин», «віруючий без конфесії», «нерішучий», але це сильно залежить від того, як було сформульоване та поставлене запитання. Якщо їх об'єднати в одну категорію, цифри залишаються на тому ж рівні [3].

Незважаючи на те, що між 2014 та 2021 роком перехід до УПЦ КП відбувався не масово, УПЦ МП активно намагалась протидіяти цьому цілою низкою способів, починаючи від «фейкових» вірян, які ніби то більшістю підтримували УПЦ МП і закінчуючи прямими залякуваннями та негативними наслідками при переході [4].

Висновки

Українське суспільство є не тільки дуже плюралістичним у релігійному відношенні, але також демонструє високу регіональну різноманітність у розподілі конфесійної підтримки.

Хоч події 2014 років вплинули на області поширення УПЦ КП та УПЦ МП в сторону УПЦ КП, але суттєвих змін які б витиснули УПЦ МП з країни не відбулось.

Навіть при збереженні досить великого впливу, УПЦ МП старалась не втрачати жодної єпархії, не цураючись використовувати підлі способи задля збереження своєї влади.

Релігійний чинник та його використання у сучасній гібридній війні

КРУГЛИЙ СТІЛ-ДИСКУСІЯ

Оглядаючись на ці події сьогодні, стає очевидно, що УПЦ МП старалась зберегти свій вплив для навіювання українцям “русского мира”.

Література

1. RELIGIOUS PLURALISM IN UKRAINE. URL: <https://harvard-cga.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=9d7160c9e77a4f7bbd0384fe60eb3e2a>
2. Перехід церковних громад до ПЦУ. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%85%D1%96%D0%B4_%D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4_%D0%B4%D0%BE_%D0%9F%D0%A6%D0%A3
3. Explore Ukraine's Contemporary Religious Landscape in MAPA's New Story Map Journal . URL: <https://huri.harvard.edu/news/explore-ukraines-contemporary-religious-landscape-mapas-new-story-map-journal>
4. Як Московська церква рятує себе в Україні. Десять прийомів. URL: <https://glavcom.ua/country/society/yak-moskovska-cerkva-ryatuje-sebe-v-ukrajini-desyat-priyomiv-566126.html>

Ярослав Стоцький

професор, доктор гуманістичних та історичних наук, професор кафедри психології Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя

УКРАЇНОФОБСТВО МОСКОВСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я: ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС

Політика як суспільна діяльність співвідноситься із такими сферами суспільного життя як: економічною, соціальною, духовною, зокрема із релігією, культурою, мораллю. Зокрема, тісний зв'язок політики з релігією простежується впродовж усієї політичної історії людства як у минулому, так і в сучасності. Його проявом є релігізація політики та політизація релігії в залежності від політичної системи. Так, релігізація політики здійснюється у використанні релігійного фактору для досягнення політичної мети використання церквою (релігією) державних ЗМІ для пропаганди віровчення, релігійного виховання в недержавних навчальних і виховних закладах, забезпечення державою нормальних толерантних умов для свободи віровизнання і віросповідання. Натомість,